

URZĄD STATYSTYCZNY
W BYDGOSZCZY

WARUNKI PRACY W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2014 R.

<http://bydgoszcz.stat.gov.pl>

OPRACOWANIA SYGNALNE

Bydgoszcz, sierpień 2015 r.

Szeroko rozumiane pojęcie warunków pracy obejmuje m. in.: charakterystykę warunków pracy, wypadki przy pracy, czas pracy i strajki. W niniejszym opracowaniu zawarto dane dotyczące warunków pracy i wypadków przy pracy w województwie kujawsko-pomorskim.

Informacje na temat **warunków pracy** uzyskiwane są na podstawie rocznego badania prowadzonego na formularzu Z-10. Badaniem tym objęte są jednostki sprawozdawcze zatrudniające powyżej 9 osób (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych).

Warunki pracy to zespół czynników występujących w środowisku pracy, wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy. Informacje o pracownikach zatrudnionych w warunkach zagrożenia dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych:

- ze środowiskiem pracy (substancje szkodliwe, przemysłowe pyły zwiókniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.),
- z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne, niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy itp.),
- z czynnikami mechanicznymi (szczególnie niebezpieczne maszyny).

Dane o **wypadkach przy pracy** uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy Z-KW. Badaniem tym objęte są wszystkie jednostki bez względu na rodzaj prowadzonej działalności (z wyłączeniem rolników indywidualnych). W jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dane dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Badanie dostarcza informacji o osobach poszkodowanych oraz o miejscach, przyczynach i konsekwencjach zdarzeń. Dane o wypadkach przy pracy charakteryzują osoby, które uległy wypadkom indywidualnym i zbiorowym.

Informacje zawarte w części opracowania „Wypadki przy pracy” stanowią dane wstępne za 2014 r. i mogą ulec zmianie.

Za wypadek przy pracy lub wydarzenie traktowane na równi z wypadkiem przy pracy uważa się nagłe zdarzenie powodujące uraz lub śmierć osoby poszkodowanej, wywołane przyczyną zewnętrzną związaną z pracą.

Dane prezentowane są w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** wprowadzonej z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz.1885, z późn.zm.).

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA

Warunki pracy są ważnym zagadnieniem opisującym skalę zagrożeń i rodzaje środków podejmowanych w działaniach profilaktycznych, wspomagających prowadzenie odpowiedniej polityki w zakresie poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy.

W 2014 r. w województwie kujawsko-pomorskim badaniem warunków pracy objętych było 244,7 tys. osób. W warunkach zagrożenia **zatrudnionych** było 20,0 tys. osób (licząc jeden raz w grupie czynnika przeważającego), czyli 8,2% ogółu pracowników w przebadanych przedsiębiorstwach.

TABL. 1 **Zatrudnieni^o w warunkach zagrożenia według płci, sektorów własności i wybranych sekcji PKD 2007**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia			
	ogółem	w tym kobiety		w % ogółem
		w liczbach bezwzględnych	w %	
OGÓŁEM	20076	4560	22,7	
2014	19964	4364	21,9	
2013=100	99,4	95,7	x	
sektor publiczny	3243	1117	34,4	
2014	3401	1222	35,9	
2013=100	104,9	109,4	x	
sektor prywatny	16833	3443	20,5	
2014	16563	3142	19,0	
2013=100	98,4	91,3	x	
w tym:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	139	2	1,4	
Przemysł	15464	2952	19,1	
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe	14346	2855	19,9	
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	902	94	10,4	
Budownictwo	1210	43	3,6	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	562	90	16,0	
Transport i gospodarka magazynowa	809	121	15,0	
Edukacja ^b	860	500	58,1	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	846	647	76,5	

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego. ^b Szkolnictwo wyższe.

Ogólne zatrudnienie w warunkach zagrożenia w przedsiębiorstwach, porównując z ub. rokiem, zmniejszyło się o 0,6% (w kraju zmniejszyło się o 2,9%).

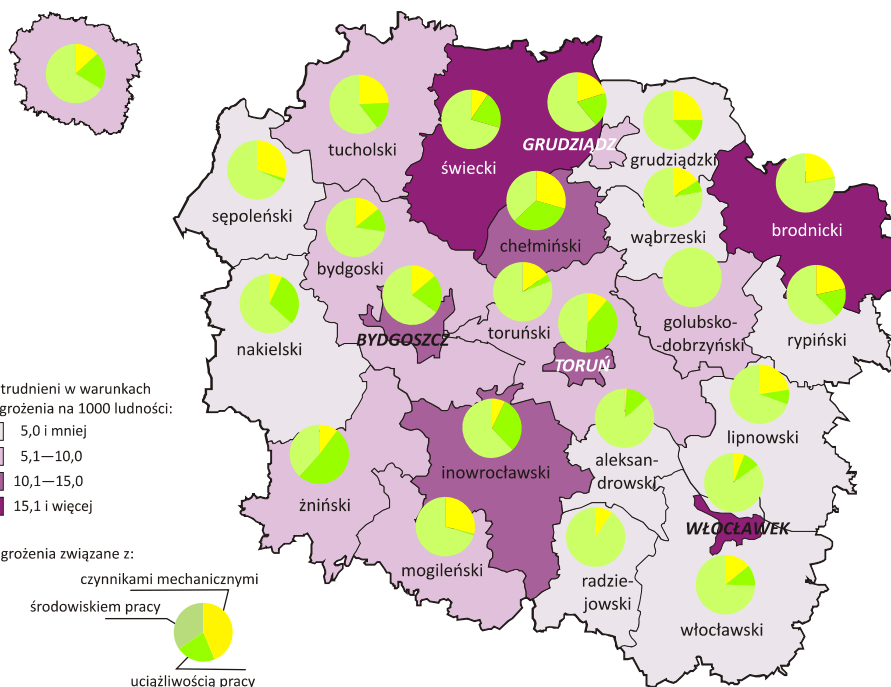
Biorąc pod uwagę **rodzaj prowadzonej działalności** (według PKD 2007), spośród przebadanej w 2014 r. zbiorowości największą liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi stanowiły osoby zatrudnione w przemyśle, tj. 77,5% udziału w liczbie ogółem (w tym 71,9% w przetwórstwie przemysłowym). Ponadto znaczący udział odnotowano w przypadku zatrudnionych w budownictwie (6,1% udziału) oraz w edukacji (4,3% udziału). Do rodzajów działalności przedsiębiorstw, w których wystąpiło największe natężenie zagrożenia dla zdrowia (mierzone liczbą zatrudnionych

w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 osób objętych badaniem) zaliczyć należy sekcje: górnictwo i wydobywanie – 158,7 osób/1000 zatrudnionych (w tym 6,8 kobiet), przetwórstwo przemysłowe – 121,3 osób (w tym 24,1 kobiet) oraz edukacja – 108,8 osób (w tym 63,3 kobiet).

W 2014 r. udział **kobiet** w grupie zatrudnionych w warunkach zagrożenia wynosił 21,9% (w kraju udział kobiet w liczbie ogółem wyniósł 16,7%) i był o 0,8 p. proc. niższy niż przed rokiem.

W 2014 r. spośród zatrudnionych w warunkach zagrożenia w poszczególnych sekcjach największy udział kobiet odnotowano w: opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 76,5%, edukacji – 58,1% oraz w przetwórstwie przemysłowym – 19,9%.

ZATRUDNIENI^o W WARUNKACH ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI I NIEBEZPIECZNYMI DLA ZDROWIA WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

Przestrzenne zróżnicowanie liczby zagrożeń dla stanowisk pracy związanych z czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia ściśle związane jest z infrastrukturą i dużą koncentracją w regionie zakładów pracy na obszarach wysoce zurbanizowanych. W Kujawsko-Pomorskim najwięcej osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zanotowano w powiecie brodnickim (23,9) oraz we Włocławku (17,8).

W 2014 r. (według stanu w dniu 31 XII) w województwie kujawsko-pomorskim 66,3% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia było narażonych na zagrożenia związane ze **środowiskiem pracy** (13,2 tys.). Najczęściej ten typ zagrożenia (w przeliczeniu na liczbę osobozagrożeń, tj. liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia liczonych tyle razy, na ile czynników osoby te były narażone) spowodowany był przez:

- hałas (71,9% udziału; w 2013 r. – 70,0%),
- pyły przemysłowe (6,4% udziału; w 2013 r. – 5,7%),
- substancje chemiczne (5,5%; bez zmian do 2013 r.).

W tym samym czasie w warunkach zagrożenia związanych z **uciążliwością pracy** pracowało 20,2% ogółu zatrudnionych w uciążliwych warunkach (czyli o 1,2 p. proc. więcej niż 2013 r.), natomiast związanych z **czynnikami mechanicznymi** 13,5% udziału (o 0,8 p. proc. więcej niż w poprzednim roku).

OCENA I ELIMINACJA RYZYKA ZAWODOWEGO

Jednym z celów badania warunków pracy jest uzyskanie informacji dotyczących działań profilaktycznych związanych z oceną ryzyka zawodowego. W 2014 r. **ocenę ryzyka** zawodowego przeprowadzono dla 55,3 tys. stanowisk pracy, na których zatrudnionych było 77,1 tys. osób. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła zarówno liczba stanowisk objętych oceną ryzyka o 6,3%, jak i liczba osób zatrudnionych na badanych stanowiskach o 6,7%.

TABL. 2 Stanowiska pracy i zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego według sektorów własności i sekcji PKD 2007

WYSZCZEGÓLNIENIE	Stanowiska pracy, na których					Zatrudnieni, u których				
	przeprowadzono ocenę ryzyka zawodowego	wylimitowano lub ograniczono ryzyko zawodowe	zastosowano środki do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego			przeprowadzono ocenę ryzyka zawodowego	wylimitowano lub ograniczono ryzyko zawodowe	zastosowano środki do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego		
			techniczne	organizacyjne	ochrony indywidualnej			techniczne	organizacyjne	ochrony indywidualnej
OGÓŁEM 2013	51966	21783	7356	8807	12390	72236	30510	10497	13118	17417
2014	55251	23782	7941	8963	13257	77105	33403	11351	12695	18749
2013=100	106,3	109,2	108,0	101,8	107,0	106,7	109,5	108,1	96,8	107,6
sektor publiczny 2013	8030	3138	783	1450	1648	11015	4495	1236	2224	2036
2014	10030	3489	1067	1530	1831	14192	5131	1829	2175	2798
2013=100	124,9	111,2	136,3	105,5	111,1	128,8	114,1	148,0	97,8	137,4
sektor prywatny 2013	43936	18645	6573	7357	10742	61221	26015	9261	10894	15381
2014	45221	20293	6874	7433	11426	62913	28272	9522	10520	15951
2013=100	102,9	108,8	104,6	101,0	106,4	102,8	108,7	102,8	96,6	103,7
w tym:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	1251	899	361	346	729	1598	1157	488	466	930
Przemysł	28135	13017	3985	4835	7698	43213	20349	6209	7412	12016
w tym:										
przetwórstwo przemysłowe	24282	11152	3324	4129	6606	38191	17592	5255	6348	10440
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a	2744	1294	352	430	848	3391	1706	380	508	1162
Budownictwo	5763	3354	797	1394	2325	6836	3559	871	1468	2409
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	9203	3656	2013	871	1131	10447	4211	2310	1079	1284
Transport i gospodarka magazynowa	3222	1035	318	433	647	4740	1433	501	618	800
Edukacja ^a	239	15	–	15	–	245	15	–	15	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5385	1486	366	879	668	7883	2280	871	1390	1234

^a Szkolnictwo wyższe.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2014 r. największą liczbę stanowisk objętych oceną ryzyka zawodowego odnotowano w przemyśle – 28,1 tys. oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 9,2 tys. Zatrudnionych na tych stanowiskach było odpowiednio 43,2 tys. i 10,4 tys. osób.

Eliminując ryzyko zawodowe sięgano po:

- środki ochrony indywidualnej, które zastosowano na 55,7% stanowisk (spadek w skali roku o 1,2 p. proc.),
- zmiany organizacyjne, które objęły 37,7% stanowisk, co przełożyło się na spadek w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,7 p. proc.,
- środki techniczne zastosowane w przypadku 33,4% stanowisk; w skali roku spadek o 0,4 p. proc.

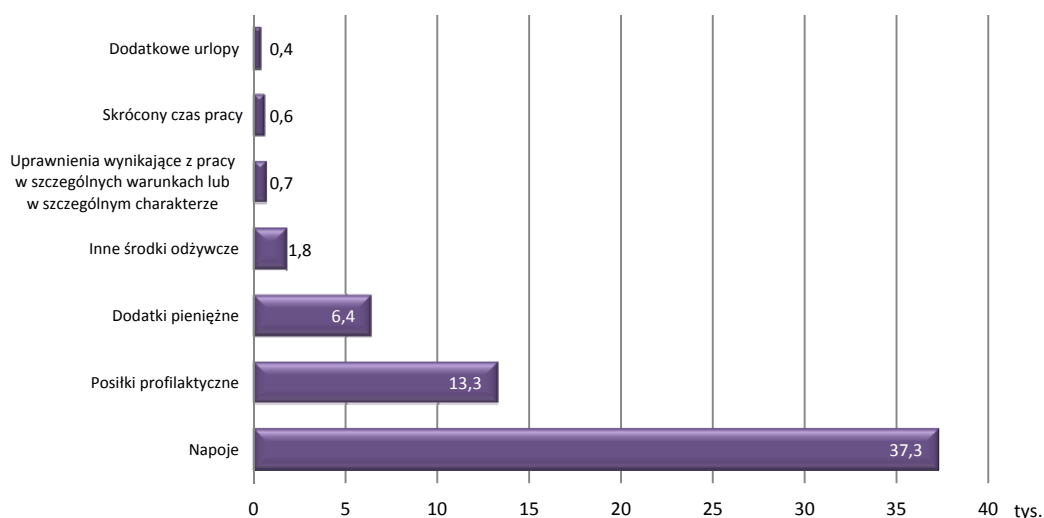
Liczba stanowisk pracy, na których **wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe** wyniosła 23,8 tys. i wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 9,2 %, przy czym w sektorze publicznym odnotowano wzrost o 11,2%, a w sektorze prywatnym – o 8,8%. Najwięcej stanowisk, na których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe odnotowano w przemyśle – 13,0 tys. oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 3,7 tys. Zatrudnienie na tych stanowiskach dla przemysłu wynosiło 20,3 tys. osób, natomiast w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 4,2 tys. osób.

ŚWIADCZENIA I ODSZKODOWANIA

Badanie warunków pracy dostarcza również informacji o świadczeniach z tytułu pracy w warunkach szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia.

Z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w 2014 r. wypłacono w Kujawsko-Pomorskim 1302 odszkodowania o przeciętnej wysokości 3540,7 zł. W porównaniu z 2013 r. można zauważyć wzrost liczby udzielonych odszkodowań o 0,6%, przy jednoczesnym wzroście wartości średniego kosztu odszkodowania o 8,1%.

**KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY
W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŹLIWYCH W 2014 R.
Stan w dniu 15 XII**

W sektorze prywatnym liczba świadczeń wyniosła 1012 i w porównaniu z 2013 r. zmalała o 2,8%, zaś średni koszt odszkodowania wyniósł 3656,1 zł i wzrósł w skali roku o 13,2%.

Najwięcej świadczeń wypłacono w jednostkach pochodzących z sekcji przetwórstwo przemysłowe – 656, gdzie średni koszt odszkodowania wyniósł 3259,1 zł.

WYPADKI PRZY PRACY

W województwie kujawsko-pomorskim w badanym roku zarejestrowano 4,9 tys. wypadków przy pracy i traktowanych na równi z wypadkami przy pracy, w których zostało poszkodowanych 4,9 tys. osób. W stosunku do 2013 r. zgłoszone wypadki pozostały na tym samym poziomie natomiast liczba poszkodowanych zmalała o 0,3%. Podobnie jak w 2013 r., najczęściej wypadkom ulegali mężczyźni (stanowili oni 64,9% ogółu poszkodowanych).

W 2014 r. liczba poszkodowanych w wypadkach zbiorowych zmniejszyła się w stosunku do 2013 r. o 34,4%.

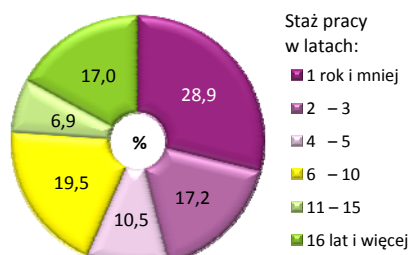
W analizowanym roku odnotowano spadek liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy w stosunku do poprzedniego roku. Liczba poszkodowanych, którzy ulegli

wypadkom śmiertelnym zmniejszyła się o 33,3%, liczba poszkodowanych, którzy ulegli wypadkom powodującym ciężkie uszkodzenie ciała spadła w stosunku do 2013 r. o 15,6%. Podobnie jak w 2013 r., większość (99,1%) poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2014 r. stanowiły osoby, które uległy wypadkom powodującym lżejsze uszkodzenie ciała (utrzymali się na tym samym poziomie w stosunku do roku poprzedniego).

TABL. 3 Poszkodowani w wypadkach przy pracy według rodzajów wypadków, sektorów własności i wybranych sekcji PKD 2007

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W wypadkach			
		śmier- telnych	ciężkich	lżejszych	
OGÓŁEM	2013 2014 2013=100	4910 4896 99,7	24 16 66,7	32 27 84,4	4854 4853 100,0
sektor publiczny	2013 2014 2013=100	1398 1371 98,1	6 1 16,7	2 2 100,0	1390 1368 98,4
sektor prywatny	2013 2014 2013=100	3512 3525 100,4	18 15 83,3	30 25 83,3	3464 3485 100,6
w tym:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		82	2	1	79
Przemysł		2104	4	15	2085
w tym przetwórstwo przemysłowe		1926	4	15	1907
Budownictwo		362	4	8	350
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A		757	2	1	754
Transport i gospodarka magazynowa		255	4	–	251
Administrowanie i działalność wspierająca ^A		101	–	–	101
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne		268	–	–	268
Edukacja		240	–	1	239
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		520	–	–	520

POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG STAŻU PRACY W 2014 R.

Podobnie jak w latach ubiegłych, największy udział poszkodowanych w wypadkach przy pracy odnotowano w sektorze prywatnym, tj. 72,0% ogólnej liczby poszkodowanych w wypadkach. Największą liczbę osób poszkodowanych zarejestrowano w: przetwórstwie przemysłowym – 39,3% liczby ogółem, handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 15,5% oraz w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 10,6% udziału.

Najwięcej osób, bo 3,4 tys., uległo wypadkom w dużych przedsiębiorstwach (powyżej 49 zatrudnionych osób), co stanowi 70,4% ogółu poszkodowanych.

Biorąc pod uwagę staż pracy oraz wiek poszkodowanych najczęściej były to osoby:

- pracujące 1 rok i mniej (28,9% ogółu poszkodowanych),
- w wieku 25–34 lata (26,7% ogółu poszkodowanych).

W 2014 r. głównymi zdarzeniami powodującymi uraz osób poszkodowanych były: zderzenia lub uderzenia w nieruchomy obiekt (23,5% poszkodowanych), uderzenie przez obiekt w ruchu (20,8%) oraz kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym (19,7%). **Przyczyną** ponad połowy wypadków przy pracy było nieprawidłowe zachowanie się pracownika (58,6% ogólnej liczby przyczyn) spowodowane m.in.: niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej czynności, zaskoczeniem niespodziewanym zdarzeniem lub nieznaną zagrożeniem. Kolejnymi częstymi przyczynami wypadków były: niewłaściwy stan czynnika materialnego (8,6%) oraz brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym i niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika (po 7,4%).

TABL. 4 Przyczyny wypadków przy pracy według sekcji PKD 2007

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Niewłaściwy stan czynnika materialnego	Niewłaściwa organizacja		Brak lub niewłaściwe postępowanie się czynnikiem materialnym	Nieuzyskanie sprzętu ochronnego	Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika	Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika	Nieprawidłowe zachowanie się pracownika	Inna przyczyna
			pracy	stanowiska pracy						
OGÓŁEM	2013 2014 2013=100	816 869 106,5	477 535 112,2	479 480 100,2	727 751 103,3	159 150 94,3	691 751 108,7	134 153 114,2	5503 5936 107,9	852 503 59,0
w tym:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	167	13	13	4	8	–	7	5	107	10
Przemysł	4666	432	304	225	376	80	438	62	2627	122
w tym przetwórstwo przemysłowe	4287	402	280	214	346	75	412	56	2400	102
Budownictwo	780	72	52	38	75	17	51	12	435	28
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1606	132	73	90	155	30	135	18	870	103
Transport i gospodarka magazynowa	580	46	24	27	31	7	40	4	338	63
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	99	6	6	5	4	1	2	5	67	3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	103	12	6	7	7	–	8	–	51	12
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	231	21	6	12	17	4	20	6	137	8
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	455	42	11	14	24	3	15	6	304	36
Edukacja	395	26	7	13	13	3	5	12	266	50
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	839	49	25	31	34	3	25	21	598	53

Autorzy opracowania: Małgorzata Saroska, Małgorzata Soból

Referat Metodologii Badań Rynku Pracy pod kierunkiem dra Macieja Ryczkowskiego — tel. 56 6117106;
Ośrodek Badań i Analiz Rynku Pracy

Redakcja merytoryczna, techniczna, skład i grafika komputerowa: Ewa Liminowicz, Jacek Pruski
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych

Informatorium: e-mail: InformatoriumUSBGD@stat.gov.pl, tel. 52 3669400